

INTERNETDAGI TEZKOR MULOQOT VOSITALARI

Suyarov Akram Musayevich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
Axborot texnologiyalari kafedrası, PhD, dotsenti

O'zganboyev Bektoshjon Salimjon o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti,
Iqtisodiyot fakulteti talabasi

Annostatsiya: Ushbu maqolada internetdagi tezkor muloqot vositalari — messenjerlar, ijtimoiy tarmoqlar, videokonferensiya platformalari va onlayn chat tizimlarining kommunikatsiya jarayoniga ta'siri tahlil qilinadi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar yordamida axborot almashishning tezligi, qulayligi, xavfsizligi hamda ta'lim, biznes va ijtimoiy hayotdagi o'rni ilmiy asosda yoritilgan. Messenjerlarning funksional imkoniyatlari, foydalanuvchi xulqi va raqamli muloqot samaradorligi amaliy kuzatuvlar asosida baholangan.

Kalit so'zlar: Tezkor muloqot, internet, messenjer, ijtimoiy tarmoq, videokonferensiya, onlayn chat, axborot almashish, kommunikatsiya, raqamli texnologiya, foydalanuvchi xulqi, elektron aloqa, mobil ilova, onlayn platforma, interaktiv muloqot.

Аннотация: В данной статье анализируются средства мгновенной интернет-коммуникации — мессенджеры, социальные сети, видеоконференц-платформы и онлайн-чаты. Рассматривается влияние цифровых технологий на скорость, удобство и безопасность обмена информацией, а также их роль в образовании, бизнесе и социальной сфере. Функциональные возможности мессенджеров, поведение пользователей и эффективность цифровой коммуникации оценены на основе практических наблюдений.

Ключевые слова: Мгновенная связь, интернет, мессенджер, социальная сеть, видеоконференция, онлайн-чат, обмен информацией, цифровая коммуникация,

мобильное приложение, онлайн-платформа, интерактивность, цифровые технологии, пользовательская активность, электронное общение.

Annotation: This article analyzes internet-based instant communication tools such as messengers, social networks, video-conferencing platforms, and online chat systems. It examines how digital technologies influence the speed, convenience, and security of information exchange, as well as their role in education, business, and social interaction. Messenger functionalities, user behavior, and the efficiency of digital communication are evaluated through practical observations.

Keywords: Instant communication, internet, messenger, social network, video conferencing, online chat, information exchange, digital communication, mobile application, online platform, interactivity, digital technologies, user behavior, electronic communication.

Kirish

Raqamli texnologiyalar rivoji natijasida internet orqali tezkor muloqot kundalik hayotning ajralmas qismiga aylandi. Messenjerlar, videokonferensiya xizmatlari, ijtimoiy tarmoqlar va onlayn chatlar nafaqat shaxsiy muloqotda, balki ta'lim, biznes, davlat boshqaruvi va xizmat ko'rsatish sohalarida ham asosiy kommunikatsiya vositasiga aylanmoqda. Tezkor xabar almashish texnologiyalari axborot yetkazish vaqtini qisqartiradi, muloqotni qulaylashtiradi, global hamkorlikni kuchaytiradi va xarajatlarni kamaytiradi. Shu bilan birga, ushbu vositalardan foydalanish madaniyati, xavfsizlik masalalari va ularning ijtimoiy psixologik ta'siri ilmiy tahlilni talab qiladi. Mazkur maqolada internetdagi tezkor muloqot vositalarining asosiy afzalliklari, cheklovlari, foydalanuvchi xulqiga ta'siri hamda ularning zamonaviy kommunikatsiya tizimlaridagi o'rni tahlil qilinadi.

Tadqiqot metodologiyasi

1. Adabiyotlarni tahlil qilish. Raqamli kommunikatsiya, internet muloqoti, messenjer texnologiyalari va ijtimoiy tarmoqlar bo'yicha mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar o'rganildi.

2. Taqqoslash metodi. Telegram, WhatsApp, Messenger, Zoom, Google Meet va boshqa platformalar funksional imkoniyatlari bo'yicha solishtirildi.

3. Amaliy kuzatuv. 10 ta tezkor muloqot vositasi foydalanuvchilarining foydalanish tezligi, qulayligi va samaradorligi kuzatilgan.

4. Tahliliy metod. Olingan natijalar asosida foydalanuvchi uchun qulaylik, xavfsizlik va kommunikatsiya sifati bo'yicha xulosalar chiqarildi.

Adabiyotlar sharhi

O'rganilgan adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, internetdagi tezkor muloqot vositalari global kommunikatsiyaning asosiy omillaridan biridir. Laudon va Traver elektron kommunikatsiya texnologiyalarining tezlik va samaradorlikni oshirishdagi rolini ilmiy asoslaydi. Turban va King messenjerlar zamonaviy axborot almashish tizimining eng qulay va moslashuvchan shakli ekanini ta'kidlaydi. Jomonqulova F.E. raqamli muloqot vositalarining ijtimoiy integratsiyaga ta'sirini ko'rsatadi. Suyarov A.M. esa axborot xavfsizligi bilan bog'liq muammolar va messenjerlar xavfsizlik algoritmlarining ahamiyatini yoritadi. Xorijiy mualliflar — Boyd, Castells va Shirky — ijtimoiy tarmoqlar va onlayn muloqotning ijtimoiy ong, raqamli madaniyat va jamiyat dinamikasiga ta'sirini ilmiy asosda tadqiq etgan. Mazkur manbalar internet muloqot vositalarining funktsionalligi, xavfsizligi va kommunikatsiyadagi real rolini tushunishda asosiy ilmiy poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Tahlil va natijalar

Internetdagi tezkor muloqot vositalari bugungi kommunikatsiya tizimining markaziga aylangan. Tadqiqot natijalari ko'rsatishicha, eng ko'p qo'llaniladigan platformalar — Telegram, WhatsApp, Messenger, Zoom va Google Meet — o'zaro turlicha funktsional imkoniyatlarga ega bo'lsa-da, ularning asosiy maqsadi tezkor, xavfsiz va qulay muloqotni ta'minlashdir. Telegram foydalanuvchilarning keng auditoriyasini qamrab olgani, cheksiz fayl yuborish imkoniyati va kanal asosidagi axborot tarqatish tizimi bilan ajralib turadi. Amaliy kuzatuvlarga ko'ra, foydalanuvchilarning 75% Telegramni funktsional imkoniyatlari tufayli tanlashini bildirgan. WhatsApp esa oddiy interfeys va

keng tarqalganligi sababli 60% foydalanuvchilar tomonidan qulay deb baholangan. Videokonferensiya vositalari — Zoom, Google Meet va Microsoft Teams — ayniqsa ta'lim va masofaviy ish jarayonida muhim o'rin tutadi. So'rov natijalariga ko'ra, masofaviy ta'lim oluvchilarning 68% Zoomni barqaror aloqa sifati va ekran ulashish qulayligi sabab tanlagan. Google Meet esa Gmail integratsiyasi tufayli 55% foydalanuvchilar orasida afzal ko'rilgan.

Onlayn chat tizimlarining samaradorligida tezlik va xabar yetkazilish darajasi muhim omil hisoblanadi. Test natijalari shuni ko'rsatdiki, Telegram va WhatsApp xabarlarini 1 soniyadan kam vaqt ichida yetkazadi. Messenger esa ayrim hududlarda biroz kechikish namoyon etgan. Xavfsizlik ko'rsatkichlari ham muhim ahamiyatga ega. End-to-end shifrlash WhatsApp va Signal platformalarining asosiy ustunligidir. Telegram esa bulutli arxitektura va qo'shimcha xavfsizlik mexanizmlarini qo'llaydi. Foydalanuvchilarning 58% xavfsizlikni platforma tanlashda yetakchi omil sifatida ko'rsatgan. Tahlil davomida foydalanuvchi xulq-atvori ham o'rganildi. Tadqiqotda ishtirok etganlarning 70% tezkor javob va minimal vaqt sarfini talab qiluvchi vaziyatlarda messenjerlardan foydalanishini bildirgan. Shu bilan birga, 52% foydalanuvchilar rasmiy ish muloqotida videokonferensiya xizmatlarini afzal ko'radi.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, internetdagi tezkor muloqot vositalari kommunikatsiyaning yangi madaniyatini shakllantirmoqda. Ular axborot almashish tezligini keskin oshirdi, geografik masofani ahamiyatsiz holga keltirdi, onlayn ta'lim, masofaviy ish, elektron xizmatlar va virtual hamkorlik tizimini rivojlantirdi. Shu bilan birga, ortiqcha bog'liqlik, axborot ortiqchaligi, yolg'on xabarlar tarqalishi va shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish muammolari ham mavjud bo'lib, ular chuqur tahlilni talab qiladi.

Xulosa va takliflar

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, internetdagi tezkor muloqot vositalari zamonaviy kommunikatsiya tizimining ajralmas qismiga aylangan bo'lib, ular axborot almashish tezligi, qulaylik va funksionallik jihatidan an'anaviy aloqa vositalaridan ustun

turadi. Messenjerlar kundalik muloqot, masofaviy ish va jamoaviy hamkorlikni sezilarli darajada yengillashtiradi, videokonferensiya xizmatlari esa ta'lim va biznes jarayonlarida muhim ahamiyat kasb etadi.

Takliflar:

1. Foydalanuvchilar xavfsizlik sozlamalaridan ongli ravishda foydalanishi lozim.
2. Ta'lim va biznes muhitida sertifikatlangan platformalardan foydalanish tavsiya etiladi.
3. Messenjerlar orqali rasmiy ma'lumot almashishda shifrlash darajasi hisobga olinishi kerak.
4. Yoshlar o'rtasida raqamli muloqot madaniyatini oshirish bo'yicha targ'ibot ishlari olib borilishi maqsadga muvofiq.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Castells M. The Rise of the Network Society. Blackwell Publishing.
2. Shapiro C., Varian H. Information Rules: A Strategic Guide to the Network Economy. Harvard Business School Press.
3. West D. Digital Communication and Modern Society. Brookings Institution Press.
4. Suyarov A.M. Axborot tizimlari va zamonaviy raqamli muloqot jarayonlari. Samarqand.
5. Jamanqulova F.E. Raqamli kommunikatsiya va ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri. Toshkent.
6. Karimov B. Internet axborot texnologiyalari va virtual muloqot madaniyati. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
7. Boyd D., Ellison N. Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication.